

Administracija prodira z religinim načrtom v senatu

Popravek, da mora vlada plačevati "običajne" mezne religinim delavcem, je bil zavrnjen. Vsa znamenja kažejo, da bo religin načrt prodrl v senatni zbornici v isti obliki, kakršnega je sprejela nižja zbornica. Kljub temu se še vedno obeta hud boj v višji zbornici. Predlog za direktno denarno podporo je bil odklonjen

Washington, 14. febr. — V senatnem odseku za apropracijske, ki že več zadnjih tednov mrevri predlog javnih del in relifa v vsoti \$4,880,000,000, zmaguje administracija na vsej strani. Dodatki, ki so bili večkrat sprejeti, so danes izluščeni in zavrnjeni na pritisk Bele hiše. Rezultat vseh teh manevrov je, da je načrt zdaj skoraj takšen kakor ga je sprejela nižja zbornica.

Včeraj so administracijske sile porazile dodatke senatorja Adamsa iz Colorada, ki je zmanjševal apropracije za dve milijardi in namesto javnih del dolga "straight" dolo ali relif za vse "kliente". Za njegov dodatek, ki je bil porazen le z enim glasom večine, je glasovalo pet demokratov in šest republikancev.

Administracijske sile so včeraj sprejele s 14 proti 9 glasovom tudi nekakšen nadomestek za dodatke senatorja McCarrana iz Nevade, ki je določal plačevanje "običajnih" plač pri javnih delih. Ta dodatek je bil pred nekaj dnevi izluščen.

Novi amandament daje absolutno moč predsedniku glede plač pri javnih delih. V vidiku ima povprečno mesečno plačo \$50; kjer bi pa ta "newdealska" plača katastrofalno vplivala na ostale mezne, to je, da bi jih tudi privatni podjetniki potisnili na "relifni" standard kakor je splošno mnenje, tedaj bi imel predsednik pravico odrediti preiskavo in v dotičnem kraju ali krajih zvišati "newdealsko" plačo pri javnih delih, da vzdrži ostale mezne.

Senator McCarran ni silil svojega dodatka v ospredje, le naznanil je, da ga bo ponovno predložil v senatni zbornici, kjer se pričakuje o tej točki hud boj. Administracija trdi, da bi plačevanje "običajnih" mezd pri religinim delih pomenilo zvišanje stroškov za dve milijardi, oboje znižanje konstrukcije. Prišla je zdaj na dan z amandmentom, ki napravi ameriško delavstvo še bolj odvisno od milosti in nemilosti predsednika Roosevelta — prav po Mussolinijevu ali Hitlerjevo.

Zakonski osnutek pride še te dni pred senatno zbornico. Če bo zmagala administracija, je pričakovati novih mezdskih redukcij in zrahljanje vsega unijskega gibanja. V najboljšem slučaju bi predsednik postal diktator plač, kar je samo na sebi dovolj slabo in "neameriško".

Predlog za podražavljenje kanadskih bank odklonjen

Ottawa, Kanada. — Pod vodstvom N. E. Rhodesa, finančnega ministra, je vladna večina v parlamentu zavrgla predlog za podražavljenje kanadskih bank. Načrt je predložil parlamentu William Irvine, član stranke delavcev in farmerjev.

Finančni minister je argumentiral, da bi podražavljenje bank stalo vlado milijone dolarjev. On je vneto zagovarjal politiko, naj Kanadska banka in nova centralna banka, ki prične poslovati 1. marca, ostaneta v rokah in pod delno kontrolo federalne vlade.

Irvine je dejal, da ga poraz v parlamentu ni razočaral in da bo njegova stranka nadaljevala boj za socializacijo bank in industrije.

WHEELER ZA VLADNO LASTNIŠTVO ŽELEZNIC

Washington, D. C. — Zvezni senator Burton K. Wheeler iz Montane je te dni v kongresu zahteval, naj vlada prevzame in obratuje ameriške železnice.

Rekel je, da on že sestavlja načrt, da vse železnice postanejo vladna last, ker se je prepričal, da privatno lastništvo te najvažnejše industrije sploh ne more rešiti problemov železniške transportacije.

"Konsolidacija železnice pod privatno kontrolo je nemogoča", je dejal Wheeler. "Večina železnice je zabredla v finančne potežkoče, iz katerih ne ve izhoda. Od 1. 1929, ko je nastopila kriza, je federalna vlada izdala ogromne vsote denarja železnicam, da so lahko plačevale obresti na svoje obveznosti in se vzdržale na površju. Uverjen sem, da vlada ne bo nikdar dobila tega denarja nazaj, ker so skoro vse železnice, ki so dobile posojila, na robu bankrota."

Wheeler je izrazil mnenje, da za situacijo niso toliko odgovorni eksekutivni uradniki in upravitelji železnice kakor bankirji, ki špekulirajo s fondi in vrednostnimi papirji železnice.

HAUPTMANN BO APELIRAL NA VIŠJE SODIŠČE

Flemington, N. J., 14. febr. — Bruno Richard Hauptmann, nemški priseljencec in bivši nemški vojak v svetovni vojni, bivši kaznjencec v Nemčiji, ki se je neopostavno utihotal v Združene države, je bil sinoči spoznan krivde ugrabljenja proti odkupnini in umora Lindberghovega otroka. Porota, ki se je posvetovala enajst ur, se je takoj pri prvem glasovanju zedinila, da je Hauptmann kriv zločina, katerega je bil obtožen, ni se pa mogla takoj zediniti glede kazni. Vzele so štiri glasovanja predno je prišlo do soglasja. Trije porotniki, med temi dve ženski, so trikrat glasovali za dosmrtno ječo, polagoma so se pa morali ukloniti večini in končni pravorek je bil — smrt na električnem stolu v tednu, ki se prične 18. marca.

Ko je bil pravorek naznanjen v sodni dvorani, so se vsi porotniki držali silno potrto in štiri porotnice so se jokale. Sodnik Trenchard je potrdil pravorek in naznanil smrtno obsodbo. Hauptmann je stoji poslušal obsodbo in ni se zganil, dočim je njegova žena komaj zadržala solze na apel odvetnika, ki jo je vzpodbujal, naj bo hrabra. Hauptmannu so kasneje, ko so ga priveli nazaj v celico, odpovedali živci in zgrudil se je kakor mrtev v posteljo.

Hauptmannov odvetnik Fisher je formalno prijavil apel na višje sodišče in, če bo treba, na najvišje sodišče v državi. To pomeni, da se bo izvršitev obsodbe zavlekla več mesecev.

Obravnava je trajala 32 dni in stala je državo vsak dan okroglo tisoč dolarjev. Koliko je stala Hauptmannova in kdo mu je denarno pomagal, ni še znano. Od časa, ko je bil izvršen zločin ugrabljenja in umora Lindberghovega 22-mesečnega sinčka, je preteklo brez malega tri leta. Hauptmannov proces je bil svetovna senzacija.

Brezdomci v Washingtonu pod policijskim nadzorstvom

Washington, D. C. — Glavno mesto je bilo nekoliko iznenadeno, ko je bilo obveščeno, da policija straži poslopja, v katerih najdemo brezposelnih brezdomcev. Ti ljudje bodo takorekoč jetniki več tednov. Policija je pojasnila svojo akcijo v izjavi, da so zdravstvene avtoritete zasledile epidemijo vnetja možganske mrene med brezdomci in da jih večje število trpi na tej bolezni. Ta epidemija se razširja v prostorih, ki so napolnjeni z ljudmi. Iz tega razloga je bilo odredeno policijsko nadzorstvo in izolacija brezdomcev v religinim zavodih.

Davek na tobak prinesel vladi skoraj pol milijarde

Washington, D. C. — Vlada je v preteklem letu prejela rekordno vsoto od davka na tobak — \$455,366,438. Največji del te vsote so prispevali kadilci cigaret — \$377,478,601.

Nedavni potres na turškem otoku Marmora je zahteval 40 žrtev in nad sto oseb je bilo ranjenih. Slika kaže reševalno moštvo na delu.

VELIK NEPOKOJ MED DELAVCI V AVTNI INDUSTRIJI

Ameriška delavska federacija bo morala pokazati, ali je za nadaljevanje boja

ENOTNA FRONTA TOVARNARJEV

Detroit, Mich. — (FP) — Te dni je zastavljalo tristo delavcev pri Murray Body korporaciji in vse kaže, da se bo stavka razširila tudi na tovarne drugih avtomobilskih družb. Delavci pri Packard Motor Co. glasujejo sedaj o vprašanju o klica stavke, istotako v Fisherjevih tovarnah v Lansingu, Mich., v katerih je uposlenih nad tri tisoč delavcev, v South Bendu, Ind., in v drugih središčih avtne industrije.

Med avtnimi delavci v Michiganu vlada veliko nezadovoljstvo in zahteve za oklic stavke postajajo z vsakim dnem glasnejše. Delavci še čutijo klopoto, katero jim je prisolil predsednik Roosevelt, ko je podaljšal veljavnost avtnega pravilnika, ki vključuje klavzulo, katera omogoča diskriminacije, 48 urni delovni teden in nizke mezne. Delavci so spoznali, da se je Roosevelt pridružil avtnim magnatom — Fordu, Sloanu, Chryslerju in drugim in zato ne pripisujejo njegovim besedam o potrebi dobre volje in kooperacije nobene važnosti.

Kljub obljubam, da se bo vršilo javno zasliševanje o pravihniku avtne industrije, na katerem bodo lahko izrazili svoje mnenje tudi delavski zastopniki, se je slednje popolnoma ignoriralo. Na sestanku v Beli hiši so bili navzoči le Alfred Sloan, Alvin Macaulay kot zastopnika avtne industrije, Donald Richbert od NRA in Leo Wolman, načelnik vladnega odbora za avtno industrijo.

V prihodnjih desetih dneh se bo odločilo, ali bodo avtni delavci še nadalje trpeli diskriminacije. William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, pride v Detroit 23. februarja in na ta dan bo padla odločitev, če se bo federacija postavila po robu enotni fronti avtnih tovarnarjev, vladnemu delavskemu odboru in predsedniku Rooseveltu ali pa odprto priznala, da je bila porazena pri svojem poskusu, da organizira vse delavce v avtni industriji.

Avtna produkcija narašča in dosega bo višek v marecu. Stavka bo učinkovita le, če bo oklicana prej, ko industrija napolni trg s produkti in zato je potrebna takojšnja in odločna akcija. Če se bo Green obotavljal, bo s tem potrdil, da je imel Roosevelt prav, ko je izjavil, da federacija nima zaslombe pri avtnih delavcih in iz tega razloga ne more govoriti v njih imenu.

NEDRŽAVLJANI BODO IZGUBILI DELO NA PARNIKIH

Washington, D. C. — Nižja kongresna zbornica je te dni ugodila pot za uposlitev državljanov na ameriških parnikih. Vsi nedržavljanji, ki so sedaj uposleni na parnikih, bodo izgubili delo, ako bo zakonski načrt, ki je bil sprejet v zbornici, odobren tudi v senatu. To se bo nedvomno zgodilo.

V smislu provizij imigracijskega zakona, ki je bil sprejet 1. 1906, so lahko imigranti, ko so dospeli v Združene države, vprašali za prvi papir in dobili delo na ameriških parnikih. Antitunjske paroplovne družbe so izkoristile to vrzel v zakonu v svojo prid. Odpustili so ameriške mornarje, ki so bili povečini organizirani ter jih nadomestili z nedržavljanji. Sedaj je nižja kongresna zbornica zamašila to vrzel, ko je sprejela načrt, da morajo biti mornarji na ameriških ladjah državljanji.

Po izjavi kongresnika S. H. Blanda, avtorja načrta, bodo samo v newyorškem pristanišču uposlili nad devet tisoč državljanov na pozicijah, ki jih sedaj drže nedržavljanji.

Steklarski delavci izvojevali višje mezne

Toledo, O. — Delavci pri Libbey-Owens-Ford-Glass Co. so po enotedenskem pogajanju s predstavniki družbe izvojevali višje mezne za pet odstotkov in nekatere druge koncesije.

Odpor angleškega delavstva oplašil reakcijo

Vse kaže, da bodo delavci preprečili redukcijo "dole"

London. — (FP) — Demonstracije in izgrdi brezposelnih delavcev, kateri so poslali veliko število policajev v bolnišnice in izzvali kraval in ostre kritike v parlamentu, so povzročili tudi veliko bojazen v vrstah reakcije. Gotovo je že sedaj, da bo konservativna vlada premijerja MacDonalda naletela še na večjo opozicijo v parlamentu, ako bo skušala uveljaviti svoj načrt redukcije podpor brezposelnim.

Oliver Stanley, minister dela, je že priznal, da se je konservativni program izjalovil in da je morala vlada pristati na koncesije. Laboritski opoziciji v parlamentu so se pridružili tudi liberalci v ostri kritiki vladne politike.

Največji odpor proti antidelavski politiki konservativne vlade se opaža v Walesu, kjer se je 1. 1926 vnela iskra in povzročila generalno stavko. Protivladni demonstraciji v južnem delu Walesa se je nedavno udeležilo nad 300,000 oseb.

V Glasgowu je 40,000 ljudi z godbo na čelu prikorakalo pred vladni brezposelnostni urad, kjer so zahtevali, da morajo avtoritete plačevati staro brezposelnostno podporo. V Dowlaisu, v mestu s stotisoč prebivalci, se je demonstracij udeležilo 45,000 oseb.

Brezposelni delavci so oklicali ogromne demonstracije v Hyde Parku v Londonu za 24. februarja. Te demonstracije so označene za dan akcije proti načrtu redukcije podpor.

Konservativni delavski voditelji so vznemirjeni radi teh demonstracij. Boje se zamere pri takozvanem srednjem sloju, s čigar pomočjo upajo priti na vladno krmilo pri prihodnjih volitvah, če bi sedaj kazali preveč simpatije napram brezposelnim, obenem pa so v strahu, da izgube njih glasove, če brezposelni krenejo še bolj proti vladi.

HITLER SPREJME LONDONSKE PAKT LE POD POGOJI

Zahteval bo plebiscit v Avstriji, absolutno enakost v orožju in enako zračno armado kot jo ima Rusija

NE MARA VZHODNEGA LOCARNA

Berlin, 14. febr. — Hitlerjev režim je pripravljen pristati na londonski pakt le pod pogojem, če Anglija, Francija in druge velestate, ki so zdaj še v ozadju, pristanejo (1) na plebiscit v Avstriji glede združitve z Nemčijo, (2), če Nemčiji vnaprej priznajo absolutno enakost v orožju in (3), če ji dovolijo enako zračno brodogojstvo kakor ga ima sovjetska Rusija.

Te informacije so prišle iz visokih Hitlerjevih krogov, ki kujejo odgovor Franciji in Angliji. Pritaknjenih bo še nekaj drugih pogojev, na primer odklonitev vzhodnoevropskega pakta, če ima aloneti na medsebojni vojaški pomoči v slučaju napada; in končno zahteva, da se splošno orožitveno vprašanje reši istočasno kakor vprašanje oboroženja v zraku.

Hitler igra hazardno igro, ki stremi po realiziranju stare jungerške težnje: "Deutschland Ueber Alles". Iz teh pogojev je razvidno, da ne bo prišlo do pomirjenja v Evropi ali sklenitve novih paktov kakor so predvidevani v londonskem sporazumu.

V pripristem jeziku povedano: Hitler je sestavil odgovor s velikim NE na vse propozicije Anglije, Francije in Italije glede novih paktov. Avstriji se je pripravljen odpovedati le, če izgubi pri plebiscitu, kar je dovolj "generozno" in "gentleman-sko".

Na splošen zračni pakt je pripravljen pristati le, če mu velestate — vključevši Rusijo — dovolijo enako zračno floto kakor jo imajo sovjeti (le Francija ima večjo). Glede tega očividno obstoji tajen sporazum med Hitlerjem in poljskim režimom, ker informator pravi: "Ne Nemčija niti Poljska ne marata biti navezani na Rusijo in se zapletati v kakšno vojno med Rusijo in Japonsko". Vsa znamenja kažejo, da za tem grmom čepi nevaren zajec za Rusijo.

Slično je tudi z "vzhodnoevropskim lokarnim paktom", za katerim stoji Francija. Hitlerjev režim ga odklanja, če ima v resnici nekaj pomeniti, to je skupna akcija vseh vključenih držav v slučaju napada katere izmed članic. In ker ta pakt odklanja Nemčija, ga odklanja tudi Poljska, ki je zaveznica prve.

S temi pogoji je Hitler dal že vnaprej breo londonskemu sporazumu.

Tudi japonski militaristi streljajo rudarje

Fushun, Južna Mandžurija. — V stavki 2300 japonskih rudarjev, ki so zastavljali kot protest proti pretepanju kitajskih rudarjev po japonskih bosih, je bilo ustreljenih 86 delavcev, 66 je bilo ranjenih in nad 600 aretiranih, ko je japonska soldateska odprla ogenj na neoborožene stavkarje. — Sirjenje "civilizacije", kajne?

Sneg podira hiše v Jugoslaviji; osem ubitih

Belgrad, 14. febr. — Pod silno težo snega so se podirle strehe sedemdesetih hiš v vasi Vrak (poročilo ne pove, kje je ta vas) v Jugoslaviji in osem oseb je izgubilo življenje. Štiri osebe so bile direktno ubite pod padlim tramovjem, druge štiri so pa umrle valed mraza v razdrtih hišah.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Združeno državo (vseeno Chicago) in Kanado \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveo \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; za inostanstvo \$2.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveo \$1.50 per year; foreign countries \$2.00 per year.

Črna oglava: po dostavi. Rokopisni dopisi in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (stave, pesmi, drame, pesmi itd.) se vrnejo poslije izpisa v listu, če je pridobil postojano.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s tem:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Umik Roosevelta

V poslednjih treh tednih je predsednik Roosevelt napravil celo vrsto umikov z dozdevne "levice" daleč na desnico. Tudi najzagrizenjši burbonci se bodo kmalu kesali, ker so Roosevelt imenovali "boljševika" in "zaveznika Moskve".

Bili so umiki v malem in velikem. Ko je v senatu besedila bitka okoli haaskega razsodišča—silno veliko ropota okoli malenkostne miške—je Roosevelt blagohotno pokazal burboncem, ki mu neprestano očitajo diktatorstvo, da ni diktator. Pustil je demagoje, da so tulili in sami nastopili kot diktatorji javnega mnjenja. Ni nastopil v radiu proti njim, ni jih zavrnil—pošteno in odločno, kakor bi bila njegova dolžnost, ako bi imel korajžo in odločnost. Umaknil se je in prepustil senatu, da ga je porazil.

Za koristi ameriškega delavstva ta Rooseveltov umik ne pomeni dosti, vendar so lahko razumeli, koliko korajže ima predsednik in toliko lažje bodo razumeli nekatera njegova druga dejanja.

Pred kratkim je oficijelni Washington naznanil, da so pogajanja s sovjetskimi Rusijo glede ruskih dolgov in ameriških kreditov definitivno zaključena. Ameriška vlada je enostavno pretrgala nadaljnja pogajanja in z očitno jezo zaključila, da zapre generalni konzulat v Moskvi in umakne iz Rusije večino ameriških oficijelnih predstavnikov; v Rusiji ostane le okostje ameriške diplomacije.

To je pa že večji umik pred burbonci, ki ne bodo Rooseveltu nikdar odpustili "zločina", da je priznal sovjetje. Od onega časa, kar so bili sovjeti priznani, so burbonci neprenehoma sikali vanj in mu metali zavezništvo z Moskvo na mizo.

V Rusiji marsikaj ni v redu in marsikaj lahko upravičeno kritiziramo, smo pa odločno za to, da Amerika in Rusija živita v medsebojnem miru in prijateljstvu, da druga druga pomagata s trgovino in krediti in utrdita oficijelne vezi med seboj. Prepričani smo, da je ameriška in sovjetska vlada prav lahko rešili vprašanje starih ruskih dolgov—če bi Roosevelt imel proste roke, toda ameriški burbonci ne marajo te rešitve, ne marajo sporazuma s sovjeti. Toliko časa so sikali in pihali ko gadje, da se je Roosevelt—umaknil. Burbonci bodo zdaj zahtevali še diplomatski prelom s sovjeti in od onega umika do drugega—ni daleč.

Največji umik je pa Roosevelt izvršil zadnje tedne na kožo ameriških organiziranih delavcev, ko je kratkotalo ignoriral voditelje Ameriške delavske federacije in na vsej sporni črti ugodil—tudi v tem slučaju—burbonskim magnatom.

V sporu v avtni industriji je Roosevelt proti volji voditeljev unij podaljšal za delavce krivični stari avtni pravilnik in naznanil, da se ne bo več oziral na delavske unije v tej industriji, češ, da so "volitive" v tovarnah v Detroitu pokazale, da unija avtnih delavcev ne reprezentira niti petih odstotkov delavcev v avtomobilski industriji. Roosevelt ni upošteval dejstva, da je unija tiste "volitive" bojkotirala in organizirani delavci sploh niso volili; ignoriral je dejstvo, da avtni magnati ne marajo upoštevati starih delavcev, temveč jih nadomeščajo s tisti "hribovci" iz južnih držav, ki so pripravljene delati za vsako ceno in sploh ne vedo, kaj je unija.

V sporu s Ameriško delavsko federacijo je Roosevelt obrnil hrbet organiziranemu delavstvu in se—komodno umaknil na stran baronov, največjih izkoriščevalcev delavstva.

Ameriška delavska federacija ni nobena idealna delavska organizacija, je pa edina, ki še nekaj šteje. Na čelu te organizacije so konservativni voditelji, ki so bili udani—Rooseveltu in njegovi administraciji od glave do pete; že dve leti kriče, da je Roosevelt "najboljši prijatelj" ameriškega delavca. Well—zdaj so izvedeli sami, kakšen "prijatelj" je, a še ne verjamejo tega! Se vedno sklepajo udanostne resolucije in si "pojasnjujejo", da je Roosevelt—nasledil slabim svetovalecem. Tudi delavski burbonci ne bodo nikdar pozabili in nikdar se ne bodo ničesar naučili.

Končno je Roosevelt vrgel na cesto skupino "rečnih" uradnikov iz svoje administracije. Prvič smo slišali, da so bili socialisti in komunisti v službi vlade! V resnici so to bili hlapci, ki se navdušujejo za socialne reforme, kar je burbonce strašno peklo. Zdaj so šli in burboncem je odleglo.

Kje se bo Rooseveltovo umikanje ustavilo?

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Pa vendar je tako!

Canonsburg, Pa. — Vprašaj tovarniškega delavca, rudarja, kmeta, učitelja, malega trgovca, kratko: človeka, koristnega človeški družbi, kako je zadovoljen z današnjimi razmerami, pa boš dobil enak odgovor: "Vsak dan je slabše!" Ali pa: "Slabše ne more biti kakor je danes!"

Pa vendar je lahko še slabše kot je danes! Pogledimo na primer v bivšo demokratično Nemčijo. Tam so bile neznosne razmere za proletarijat. Se predvojna Nemčija ni bila paradiz, kaj šele povojna. Ljudstvo, ki se je zavedalo, da mu ni vojna prinesla lepše bodočnosti, temveč obratno, se je začelo organizirati politično in sicer v socialistično stranko, ki je propagirala, da kdor hoče preprečiti vojne, mora odpraviti vzroke, ki dovedejo do vojne, in eden glavnih oziroma poglavitnih vzrokov je profitni sistem.

Bilo je veliko delavcev, ki so se kmalu uverili, da je to resnica. Ker pa je danes fakt, da je več bedakov na svetu kot treznomiselnih, in ker prvih tudi v Nemčiji ni primanjlovalo in so tudi tam tvorili veliko večino, za katere je mislil vedno kdo drugi, se jim je ponudil blazni Hitler, ki jim je prinesel namesto cvetočih razmer — pekel!

Dokler so bili Nemci svobodni, niso znali ceniti svobode, toda danes jim ne bo lahko z glasovnic Hitlerja odstaviti, kot so ga postavili, kadar jih bo popolnoma izčrpal in gospodarsko uničil. Namesto obljubljene velike Nemčije ali vajah, jim bo ostalo le razočaranje in kesanje po nekdanji zapravljivi civilizaciji.

Isto se lahko zgodi v demokratični Ameriki: Stavke so preklicane kot nelegalne, istotako bodo morda grupe, ki propagirajo nov družabni red. In eva, pa bomo na stopnji, kjer je sedaj Nemčija!

Čas je že, da izpregledamo in da se učimo od napak drugih! Zapišimo si besede velikega Marksa: "Osvoboditev delavstva je delo delavcev samih!"

Klub št. 118 JSZ je del ameriške socialistične stranke, je postojanka grupe zavednih delavcev, ki se zavedajo, da je njihova dolžnost, da se bojujejo za nov, pravičnejši družabni red—socializem. Ako se črtate zaveda, da v tovarni, kjer je zaposlen, producira za \$20 blaga, plače pa dobi le \$6, naj si zapomni, da si ni po krivici prilastil delodajalec le tvojih \$15, temveč, da bo preostanek prej ali slej ostal brez kupca. Tovarnar, tvoj delodajalec, pa ti bo rekel: "John, žal mi je, ampak ne potrebujem te več. Trg je prenapolnjen in dokler ne dobim trga za robo, toliko časa te ne potrebujem." John bo šel domov in poskušal dobiti kako drugo delo. Če ga ne bo dobil, bo kmalu začel trpeti pomanjkanje. John bo čakal leto, dve in tri, morda več. Njegov delodajalec pa bo užival Johnove žulje, ne da bi mignil z mazincem! Ali je to pravica?

Ce se skupina zavednih delavcev bojuje proti takemu sistemu, ko se v tem oziru klub št. 118, tedaj je vreden podpore od delavcev. Da more vršiti začetno delo, potrebuje financ. Zato priredi prvo veselico v tem letu prihajajočega septembra v dvorani SNPJ. Ali vas zamaš pričakuemo na naši prireditvi?

Marko Tekavec.

Katoliško časopisje in delavci

Evelth, Minn. — Katoliško časopisje je skrajno zaslepljeno in daleč od prave poti. Med njim in delavstvom je debel zid, ki deli na dva. Katoliško časopisje drži svojo glavo v pesku in misli v nebesa. Zato, ker so njih misli v nebesih in glave v pesku, ne vidijo jasnih dokazov, ki se odigravajo pred njimi.

Človek, ki vidi sonce na nebu in kamen na zemlji, a kljub temu ne prizna solca na nebu in kamna na zemlji, je zaslepljen, ovira pot k uspehu. Ker stremi v nebo, so njihove oči zaslepljene z zlatim zagrnalom, skozi katerega je vsak pogled nemogoč. Delavstvo ne more računati z zlatom, ampak z rokami, z energijo. Katoliško časopisje pa računa z zlatom, zato jemlje delavstvu prostost. Človek, zaslepljen z zlatom, ne

da nikomur prostosti, zato je tudi sam ne more prejeti. S katoliškim časopisjem se ne more ničesar razpravljati o naših potrebah, pa naj bodo te naše potrebe še tako jasni znaki. Ne da jo prostosti besedam, dokazom, pač pa takoj vse prekrizajo s križem, pa je konec.

Tako je nastalo iz enega dvoje in svetovno delavstvo se mora boriti z zaslepljenim katoliškim časopisjem in zapeljanim delavstvom, namesto da bi se strnilo v skupno celoto ter šlo v boj proti kapitalističnemu sistemu, ki tlači vse k tlom. Zato je bilo delavstvo vsega sveta ovirano in teptano ter je prejemale od katoliškega časopisja le udarce zasmehovanja v črti, ki se pogreza v pekel. Kljub zaslepljenosti katoliškega časopisja, kljub navidezni, visoki šolani izobrazbi, se delavstvo vsega sveta ni udalo, ampak je naprej gojilo ogenj in plamen je živel in gorel. In danes stoji katoliško časopisje v meglenem krogu, ne vidi jasnih dokazov, ker jih ne vidi. Kajti človek, ki ne stremi za jasnimi dokazi, jih ne more videti, zato mu je nemogoče se spojit z onimi, ki tja stremijo. Zato je nastal razdor med nami in preprič za prazno perje. Zato se katoliško delavstvo ne more strniti z delavstvom vsega sveta.

Prostost je naša skupna last. Ako ne daš proste besede ter izraza delavcu, ki s teboj stoji v isti črti, v istem boju kakor ti sam, te prostosti ne moreš prejeti sam in je tudi nisi vreden. A kdo je kriv teh preprič za prazno perje? Kdo je kriv, da med katoliškim delavstvom in delavstvom vsega sveta vlada razdor? Kdo je kriv zaslepljenosti, v kateri žive katoliški delavci? Katoliški delavci niso tega krivi. Življenje je bilo hudo in posegli ste kjerkoli ste mogli posesti in držali, ako ste hoteli živeti. Tako je bilo urejeno in niste mogli drugače. A odkod zaslepljenost, odkod krivda vaše zaslepljenosti? To je prišlo vsled našega gospodarskega sistema, ki nas je razdvojil, da se ohrani. Ta vam je vzel pogled v tem našem prosvitljenem času, ko plove misel okrog sveta. Kako je neki moglo priti? Prišlo je do tega zato, ker niste imeli poguma, da bi govorili resnico ter se borili za njo. Zato ste ostali v prevarah.

Tako je nastalo, da so se razcepile naše moči, ki bi se morale boriti proti močnejšemu sovražniku in tiranu: kapitalizmu. In tam še danes stoji katoliško časopisje, stoji v megleni črti. Toda, ako se ne bodo odprli pogledi, ako se ne bo uklonilo zahtevam delavcev vsega sveta, se mora katoliško časopisje pogrezniti. Bodočnost je mogoča le v skupnem naporu vsega delavstva, ker ima eden in isti cilj. Bodočnost je mogoča le v združenju naših sil. A dokler ne ver-

jamate dokazom, je združenje nemogoče. Dokazov ne morete razumeti, dokler ne daste prostosti besedi in izražanju. V tem je prvi korak.

Zato odpošljite svoje zastarele misli z vetrom v morje, da se nikdar več ne vrnejo na zemljo, in pripravljite boste prostor za novo kal, katera bo zmožna spojit se s celoto. — J. Kovacich.

Pregled naših razmer

Auburn, Ill. — Jubilejna kampanja in jubilejne proslave 30-letnice SNPJ so za nami. Naše društvo št. 335 ni ničesar pridobilo tekom prošle kampanje, temveč je veliko izgubilo. Vzrok temu je to, ker je naša naselbina v tej dolgotrajni krizi najbolj prizadeta. Rudarji so brez dela in zaslužka. Na 1. aprila bo že tri leta, odkar je tukajšnji roj zaprt. Od takrat smo imeli nekaj začasnih del pri SRA in PWA, ampak vsa ta dela ne zadostuje za vsakdanji kruh, kam šele za druge življenske potreščine.

Tako je pri nas. In ne vidimo še nobenega znamenja, da se bi tukajšnji delavski položaj v bližnji bodočnosti izboljšal. Nobenega izgleda ni ne pri privatnih podjetjih niti pri državnih delih. To je vzrok, da ne moremo beležiti nobenega uspeha na našem društvenem polju. Najbolj so seveda prizadeta podporna društva, med temi tudi društvo št. 335 SNPJ. To je pač žalosten pojav, ki ga je povzročila zankirnost sedanjega reda.

Nov način kampanje, ki bo stopil v kratkem v veljavo pri SNPJ, je dober in obljublja prinesiti jedrni lep uspehov. Organizator, ki bo poslan v kraje, kjer so ugodna tla za organiziranje društev in pridobivanje novih članov, bo lahko veliko storil. To je dobra ideja. Organizator bo obenem tudi lahko agital in pobiral naročnino za Prosveto in Mladinski List. Pomagal bo lahko tudi z oglasi. Po potrebi bi lahko tudi tolmačil jednotina pravila. Znano je, da mnogi člani ne marajo čitati pravil, vsled česar večkrat zaidejo v nepravilne. Večkrat so nastali stroški za organizacijo in članke, ker se niso brigali za pravila. Vsekakor smemo pričakovati, da bo ta način kampanje dober in uspešen.

Agitacija je potrebna posebno med mladino. V mnogih slučajih mladina ni poučena o delu in pomenu podpornih organizacij. Morda je niso starši poučili, ker se niso zanimali ali pa ker niso imeli vpliva. Bilo tako ali tako, agitacija med našo mladino je potrebna in bo rodila dober sad.

Drugo važno vprašanje, ki se tiče nas vseh in naše organizacije, je v tem, da se da več važnosti članicam. Mnogi smatrajo, da žena naj bo doma pri peči in otrokih, kar je napačno. Žena prav tako spada v društvo in njega aktivnosti kakor mož. Isto je z dekleti in fanti. Oboji naj se udeležujejo v društvenem življenju, ako hočemo več uspeha. Žena prav tako potrebuje podpore v slučaju bolezni ali nezgode kakor mož. Tudi ona je

delavka. Saj dela od ranega jutra do poznega večera. In mnogo jih dela v tovarnah in večjih mestih. Zato naj imajo iste prilike povsod, tudi v društvih. Naša jednota je bila prva, ki je dala ženam enake pravice. To bi morala v polni meri upoštevati vsa društva.

Kako velikega pomena so podpora društva, se najbolj pokaže v slučaju smrti. Ko umre član ali članica, prevzame vso skrb za pogreb društvo, dedič pa dobijo podporo. In kako velike važnosti je društvo, če so starši v njem in jih vzame smrt, da pustijo za seboj male otročičke! Takrat se šele vidi pravi pomen. Mnogokrat se pripeti, da umrje mati ali oče in pusti nedorasle otroke. Kaj je bolj žalostnega kot to? Če je zavarovan, tedaj imajo otroci vsaj nekoliko utega, da se bodo ljudje zanje zavzeli.

Mnogo članov je bilo prisiljenih pustiti društvo vsled depresije. Če se razmere ne izboljšajo, se bo tako še nadaljevalo. Zato je treba takim članom priskočiti na pomoč. V tem oziru je jednota, tako tudi njene federacije in posamezna društva, pomagala precej članom z asessmentom. To delo pa se mora še nadaljevati, da se ohrani člane v društvih in jednoti.

Moje mnenje je, da ni treba v teh časih previsokih zavarovanj. Dolar bolniške podpore in pet sto posmrtnine je dovolj. Depresije ne bo še tako hitro konec. Naša jednota ima razred za 50c bolniške podpore in 250 posmrtnine. To je dobro in prikladno za mnoge, posebno v teh mizernih časih. Nekaj je le boljše ko nič.

Kakor se vidi, se je vlada začela zavzemati za starostno in brezposelnostno zavarovalnino, tako tudi za sirote in vdove. V to so jo prisilili organizirani delavci in pa razmere same. Sicer gre ta stvar po polje naprej in je skromna v svojih zahtevah in datjavih prizadetim, toda nekaj je vendarle. Vladni organi so prisiljeni, da nekaj storijo v tem oziru, kajti položaj je tak, da to zahteva.

Vlada je za enkrat odložila problem zavarovanja proti boleznim in nesrečam, da si spada v njeno področje tudi to. Kakor vse izgleda, bo tudi to počasi prišlo na vrsto. Mnogo delavcev ni zavarovanih pri podpornih organizacijah, ker ne zmorejo stroškov. Socialno zavarovanje se bo moralo uveljaviti pod zaščito države. Toda do tega je precej trnjeva pot.

Da vlada sprejme socialne zakone, je treba, da jo v to prisili organizirani delavci in delavci sploh. Delavci bi se morali bolj živo zainteresirati v te probleme. Svoje kogresnike in senatorje bi morali bombardirati s pismi in dopisnicami, da se zavzamejo za socialno zakonodajo. Kadar bo ljudstvo zahtevalo temeljne izpremembe v tem ali onem oziru, jo bo tudi dobilo. Zato pa je treba skupnega nastopa vsega delavstva, ne samo posameznih skupin. Treba je, da se vsi zanimajo za to — člani in članice, društveni uradniki kakor tudi gl. uradniki vseh jugoslovanskih in drugih podpornih organizacij. V to nas silijo sedanje ekonomske razmere.

John Homez.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dopisnikom: Ponovno prosimo vse dopisnike in poročevalce, ki nam pošiljajo vesti o umrlih rojakih, naj ne pozabijo na najvažnejše podatke, ki so: 1) ime umrlega, 2) njegova ali njena starost, 3) kraj rojstva, 4) koliko let v Ameriki, 5) koga zapuščina, 6) če je bil pokojnik (pokojnica) član SNPJ. — Še vedno prejemamo poročila, v katerih manjka plovico ali še več teh podatkov. Naročniki nam pišejo o smrti svojih sorodnikov v starem kraju, toda pozabijo na ime umrlega ali njegovo kraje. Take vesti so pomanjkljive in prišajo o zankirnosti poročevalca.

Tajnik društva 50, Clinton, Ind. — Ne moremo najti originalnega poročila o smrti Valentina Leskovec v Burgettstownu, Pa. Iz tega sklepamo, da je bila ta vest najbrž ponatisnjena iz katerega drugega slovenskega lista. Pišite za podatke tajniku društva 226 SNPJ na naslov: Nick Gračanin, Box 12, Burgettstown, Pa.

Članica 254 SNPJ, Boni Air, Pa. — Zaveda, o kateri pišete, se mora reševati po društvenih in jednotinskih inštancah.

Katka Zupančič:

Klopčičeve "Preproste pesmi" in še kaj

(Nadaljevanje in konec.)

In prav spriču teh lepih pesmi se mi vrta vprašanje: kako to, da je Klopčič ostal preprostem človeku tako blizu, da si je tudi inteligent? Morda je krivdo odtujenosti iskati le kod drugod, ne pa samo v izobrazbi in kulturnem razvoju, v različnosti razmer in različnem načinu življenja—kar, lahko rečem, nekam po našašojce naglašajo nekateri? Nemara je pa krivde največ v tem, ker se naši slovenski inteligenti kar ne morejo in nečejo sprizniti s dejstvom, da so vsi, brez izjeme, izšli iz preproste ljudstva, iz proletariata. (Naš narod je bil in je vaeokozi proletarski; polnokrvna aristokratska je v njem toliko, kolikor je dlak v jajcu!) Naj mi oprostite Teharji vsi drugi plemiči! Klopčič pa, in poleg njega jih je še nekaj več, ki se tega zaveda, odnosedno, zavedajo in kar je glavno—se po tem najo ne ozirajo se na desno in levo. Pogospoditi se ni baš težko; teže je ostati človek na svojem mestu! Za to zadnje je treba že nekaj več, nego tega ali onega znanja, treba je neke kulturne zrelosti. Od ljudi pa, ki so miselnja, da je kultura tisto, kar se zrcali v parietnih tleh, ne smemo nikdar pričakovati koristi za splošnost. In prav ti so tisti, ki najbolj hajajo nosove nad proletarsko literaturo. Manjka jim razvitega socialnega čuta, da bi se zanimali zanjo in jo skušali razumeti.

Zato je tem razveseljivejša, da se najde med to inteligentno goščo ljudi, ki dele z nami svoje notranje bogastvo. Bodimo jim hvaležni in sezimo po njih sadovih; s tem pomagamo sebi in njim!

Prepričana sem, da se bodo Klopčičeve "Preproste pesmi" priljubile vsakomur, naj bo moški ali ženska, poklica tega ali onega, mlad ali star. Ne vse, toda večina jih je vsebinsko za jetih iz srede delavskega življa. Nekateri, kakor "Povest o sekiri" i. dr. nam bogate naše tošnji "Družinski kolektor", par smo jih svačali v našem "Mladinskem listu", ali lepo pa je imeti vse skupaj. Dva in trideset je vseh, vsaka zase jedro, vsaka zase nekaj dovršenega in lepega; rahla lirika jim daje še neko posebnogorkoto. Mnogo jih je tudi za deklaracijo prav primernih.

V prijetno iznenadenje so nam pa tudi ilustracije umetnika Franceta Mihelčiča; po vsebini so zajete iz posameznih pesmi in so tako posrečene in precizno izdelane, da si po polnejših sploh mislimi ne morem.

Zeleti pa bi bilo, da bi se grafiki nekoliko brigali za zunanost knjig, posebno leposlovnih. Take papirnate četverkotke smo vsakič priljubljeni za "vzorke brez vrednosti". Prepričani smo, da ne pomeni sirotinost!

Pa zunanost je končno le zunanost; glavno je vsebina in te bo vsakdo vesel, to vem. Vem pa tudi, da bodo pokleni kritiki zopet pridno vrtali po nji, ki pa je spretni pesnik nikjer ne poudarja. Ali jo bodo našli? Pa da. Saj ga ni dela, ki bi bilo brez vsake tendence, v vsebini sami je tendenca. Ako pa vsebina ni, ni nič—prazen okvir. (Tisto, da je umnost sama sebi namen, se sicer jako lepo sliši, pa imamo na srečo oči tudi in troho sklepajne sposobne pameti.) Oblikovana dovršenost vendar še ni vse. Pa saj se je pesnik Klopčič v tej zbirki socialnih pesmi spomnil tudi njih ("Becept za pesnika").

Dobro je le, da se kulturni delavci, ki poznajo delavsko življenje od vseh strani, ne ustrašijo predbacivanja, kakor so: premalo idealizma, materialistični poudarek, tendenca in tendenčnost itd., itd., ki so večkrat neumestna kot umestna. Krivo je misliti, da je pod vsako delavsko obleko edino le žolodec, ki izboljšanju delavskih razmer. Krivo pa je tudi misliti, da bo delavec, ki kot človek hrepeni po nečem višjem, a so mu v trdem boju za obstanek vse telesne, s temu tudi duševne sile neizprosno priklenjene na bori kos kruha, ki ni zagotovljen niti za jutrajšnji dan, nikdar pod starost—da bo tak človek dovteten, resno, za Beethovnovo deveto simfonijo.

Inteligenca, ki mirno trpi mezdno tlako, ki mirno gleda, kako se rušijo kmečki domovi, deklarira s svojo brezbriznostjo molohu in, če nobi biti smešna, naj molči o svojem kulturnem poslanstvu. Pa morda jo bo kriza, ki sega vile iz višje, v tem pogledu kaj naučila. Da bi izšla iz tiste, ki dosledno zanikavajo razredni boj, ki hodi okrog socialnega vprašanja, kakor maček okrog vrele kaše, ali pa se ga poskušajo menda samo za preizkušanje novih, nekih strokovnih izrazov. Morda se jim bo prečelo svitliti, da je vendar nekaj gnilega v delu. Danksi. Morda bodo šli vsaj v duhu s Klopčičem v dolino (Glej: "Vrnitev"), kjer smeta biti glasna samo krema in orkestrion; na molčbojseni delavec pa tišči pest v žepu in samostih si daje duška v eni sami besedi! Morda se jim bo zdelo vredno, pretehati to "Molčbo" in bodo spoznali, da je ni samo beseda. Ampak da se je držal obup in jeza, odpor in brnja, pa tudi kalbi priprave za čas, ki bi prinesel obračun. Morda se bodo razpreli prek svojih velečelnih razprav in teorij miselnjubilane in Beograda tudi še drugod in bodo videli, da se ta "dolina" vije po vsej Evropi in še daj in da je posebno izrazita onod. Sicer se na nacionalnih plotovih pozibava priznani ali še nepriznani feldwebelski fašizmi.

Zato pa, dajte nam vsaj zdaj več takih Klopčičev. Vukov, Seliskarjev, Cerkvenikov in Tobi dajte nam več takih "Preprostih pesmi", da se mo prej nehali biti Petri Klopčič in hlapci z neje; a tem bo, ki kriče po zbližanju neječnosti.

(Mile Klopčič: Preproste pesmi. Za Ameriko je knjiga na prodaj pri upravi Prosvete, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Cena vsake knjižice je 60c s poštnino vred.)

Slika kaže nakladanje živil na potniško letalo, ki so namenjena za neko farmersko družino, ki so jo zajeli snežni plazovi v samotnem kraju države New Jersey.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

RAZKRINKAN POŽIGALEC PRIMOŽIČ V HALOZAH

Primožič zažgal domačijo sam, da bi dobil zavarovalnino ter se z njo opomogel

Decembra meseca je pri Sv. Barbari v Halozah gorelo in požarilo gospodarsko in stanovanjsko poslopje, trgovca in gostilničarja Zige Primožiča. Zgoraj ves inventar, mnogo blaga pa tudi hišo požaru v dirindaju požarjenega. Škode je bilo za okoli 600.000 Din. Tedaj je po-
ročilec domneval, da mu je kdo zažgal iz maščevanja, toda takrat se je zdelo to sumljivo. Primožič je bil gospodarsko to na koncu, pa se je zaradi tega pojavil sum, da je zažgal sam, se je hotel opomesti z zavarovalnino. Imel je poslopja zavarovalna za nadpolmilijski prenos.

Zavarovalnica v Ljubljani je radi raznih vesti prosila policijo, naj ugotovi, ali gre za požar ali za požig, ki ga je povzročil posestnik sam. Ljubljanska policija je poslala k Sv. Barbari dva svoja agenta, ki sta ugotovila preiskavo in kmalu našli domnev, da sta dala aretirati posestnika Primožiča in izposrednega ključavničarja Janja Majcenoviča iz Gruškovca Halozah.

Oba sta pod težkimi dokazi z obznanje priznala, da je bilo požar zažgal namenoma s strani gospodarske oziroma njegove pomočnika Majcenoviča. Našla sta na podstrešje suhih, plamtih trsk ter jih sredi noči zažgala. Vzrok po pač silno gromotno stanje posestnika Primožiča, ki je podkupil Majcenoviča, da bi s požarom prišel do denarja. Oba sta bila odvedena v pujske zapore.

Požari v pujskem okraju so v zadnjih letih bili tamkaj nad 140. Ni dvoma, da je del teh požarov nastal z roko lastnika, ki pusti tako do zavarovalnice. To se je izkazalo že ne-krat in oblasti vodijo po zadnjem odkritju še nadaljnje pre-
trave.

Atentat v vlomnici z Dravske polja in Slovenskih gor, ki je bil toliko časa delal preglednice, so stali te dni pred sodnim sodiščem. So to 23-letni posestnik sin Matija Dabrež stalnega življenja, 24-letni brezposelni delavec Anton Mašič in 22-letni vinčar Janko Grašič iz Cerovca. Zaradi tega življenja in brezposelnosti so pričeli krast: kmetom na vsakem polju in Slovenskih gorah ter jim jemali vse po-
stati, kar jim je prišlo v roke, kar in jedila, pijačo in obleke. To so bili strah vsemu okoli-
dokler jih niso nazadnje pri-
na razpravi so vsi trije ne-
re tativne priznali, nekatere-
ne, pa je bil Dami obsojen na 11 let ječe (a po prestani ka-
ga obdrže v zaporu, ker je ne-
varen človek), Tomašič na 20 mesecev in Grašič na dve in pol ječe.

Den od marsejskih atentator-
duševno obolel? — Kakor po-
čajo iz Marseilla, je tamoz-
zdravnik preiskal aretirani-
in jetnika Mijo Kralja, ker
rdil zagovornik njegov, da
duševno obolel. Sodni zdrav-
nik je potrdil, da je Mijo Kralj
prišel iz duševnega ravnove-

Jubezenska tragedija pod Šmarno goro

Hribarjevi tovarni v Bro-
pi Tacnu pod Šmarno goro
bila zaposlena 21-letni An-
Boštjančič in enako stara
Milarjeva. Oba sta bila
delavca in postena, pa
se kmalu vzljubila. Zadrž-
pa je bil Boštjančič zelo za-
moral bi v kratkem k-
kom za 18 mesecev. V tem
mesecev letu je izgubil
dekle, ki ga je imel
rad, da bi lahko ta strah
prenašal. Zaupal je to bo-
dekle in ona mu je nam-
pritrčila, da ugetneta v tem
izgubiti drug drugega. To
sta zelo žalostilo.

medelje na ponedeljek 28.
bi bilo fanta v noč dema-
to gostilnih ter v vinom
svoj strah. Zjutraj je pri-
monov ter poslal nekoga z
m k Stefi, naj pride takoj

k njemu. Stefka je prišla, nič
hudega ni slutila. Ko je prišla,
sta se zaklenila v fantovo sobi-
co. Kmalu nato so v hiši slišali
strel.

Pohiteli so v fantovo sobo ter
našli Stefko, ustreljeno v glavo,
neznatno. Brž so poklicali ljub-
ljanski reševalci avto, ki je od-
pel dekleta v bolnišnico, to-
da že med prevozom je dekle um-
rlo. Truplo so prepeljali v mr-
tvašnico.

Kmalu potem je prišel v St.
Vid nad Ljubljano Andrej Bošt-
jančič s svojim bratom Stan-
kom. Ves strž je povedal, da je
ustrelil svojega dekleta in izro-
čil orožnikom revolver, v kate-
rem sta bila še dva naboja. Sam
je bil tako zbežan, da ni mogel
skoraj govoriti, človek, ki mu
ni več do življenja. Povedal
je v trgajočih se besedah, da sta
se z dekletom domenila, da poj-
deta skupaj v smrt, skupaj v
grob. Ko je ustrelil dekleta, je
hotel še sebe, a revolver je od-
povedal. Ko so preiskali sobo,
kjer se je dejanje dogodilo, ter
res našli pismo, ki sta ga pod-
pisala oba in ki se končuje z be-
sedami: "Najina zadnja želja je
skupen grob."

Boštjančiča so odvedli v ljub-
ljanske zapore.

Ustreljen v trebuh. — V Moš-
kanjih v pujski okolici so v ne-
ki gostilni popivali fantje iz Za-
gojčev in dveh drugih vasi. Ko
je prišla pozna ura, so bili že ta-
ko napojeni, da so se spričkali,
sprli in nazadnje dejansko sprili-
je. Najhuje je razgrajal Jo-
žef Črnivec, ki je imel v rokah
velik nož ter mahal okrog sebe.
Gostilničar je Črničeva posadil
pred vrata, druge fante pa spravi-
l na varno v kuhinjo. Toda
Črničev ni odnehal, hotel je na-
zaj v gostilno in začel razgrajati
pred vrati. Nenadoma pa je
počel strel in Črničev je ranjen
zakričal, se zavlekel nekaj korakov
v stran od gostilne ter se
zgrudil. Šele zgodaj jutraj ga
je našel njegov brat in še ne-
kdo, naglo so ga prepeljali v
pujsko bolnišnico, kjer so ugo-
tovili, da ima 15krat preluknjana
čreva. Hudim poškodbam je
fant čez nekaj ur podlegel. Kdo
bi ga bil ustrelil, niso mogli do-
gnati. Naslednji dan pa se je o-
rožnik sam prijavil Avgustin
Vojsk iz Zagorčev ter povedal,
da je Črničeva ustrelil on. Izro-
čil je tudi revolver, s katerim
je izvršil dejanje.

Dunajski tenorist, nekoč in
tudi še zdaj svetovno znani Al-
fred Piccaver je gostoval dva ve-
čera v ljubljanski operi v delu
"Manon". Najprej so se pogo-
dili le za eno gostovanje, a ka-
kor hitro je bilo razglašeno, da
pride Piccaver, so bile vstopnice
v eni uri razprodane. Zato so se
domenili s tenoristom še za eno
gostovanje v isti operi. Da so
bile vstopnice tako naglo razpro-
dane, to pač zaradi slave, ki jo
uživa Piccaver kot velik tenorist.
Je član dunajske državne opere,
in to zadostuje, da so si nabavi-
li vstopnice celo ljudje, ki že dol-
ga leta niso bili niti enkrat v
gledališču. Obenem so hoteli si-
šati nemškega tenorista vsi ljub-
ljanski Nemci. Pokazalo pa se
je, da datira slava Piccaverja
še od nekoč, pred davnimi leti,

ko je bil še mlad tenorist z le-
pim, sočnim glasom in dober i-
gralec. Star je zdaj že okrog 50
ali čez, poje že skoraj trideset
let na odru, in v taki dolgi dobi
se zmanjša vrednost še takega
gria. Tako so bili ljudje prvi
večer kar nekam razočarani, ker
so pričakovali mnogo več. Hkra-
tu pa se je pridružila še neraz-
položena peševa in rahla bo-
lezen. Kljub temu je bil seveda
delež mnogega aplavza, še več
uspeha je imel dva dni keanje
pri drugem ljubljanskem nasto-
pu, ko je bil mnogo bolj svež
in dobro razpoložen ter je odpel
partijo mnogo bolje ko prvi ve-
čer. Vsekakor pa se Piccaver,
vzven vsemestnih prostornih o-
drov ni nadejal, da bo dobil v
malem ljubljanskem gledališču
tako odlično partnerico, kakor
je naša sopranistka Gjurgjen-
čeva, ki je v Manon še posebno
sijajna. Ob takem partnerju se
je še bolj potrudila in bila delež-
na navdušenja publike. Iz ljub-
ljane je Piccaver odpotoval v Be-
ograd, kjer gostuje v isti operi.
Seveda bo odnesel tudi dober ho-
norar s sabo, dasi je viden visok
ke plače, saj je plačan na Du-
navu izredno dobro.

V Sodražici si že od božiča
svetlo z elektriko, elektrifi-
kacija občine bo kmalu končana.
Doljnovod so zgradile Kranjske
deželne elektrarne in se tako e-
lektrika počasi prebija na Do-
lenjsko. Za finančno plat je po-
skrbela posojilnica v Sodražici.
Tudi na ceste bodo postavili luč-
i. Za Sodražico pride na vrsto
Zamostec in Jelovec, jeseni pa
Zapotok, Vince, Nova Stifla in
Lipovšica.

Drugi čuvaj obstreljen. — V
Lomu nad Tržičem je bil lansko
jesen ustreljen lovski čuvaj v
loviških industrija Glaserja. Za
njegovega naslednika je bil na-
stavljen lovski čuvaj Franc Ku-
har. Zdal je bil tudi ta obstre-
ljen od divjih lovcov. Pred nekaj
dnevi je v Kokočnici nenadoma
padel zadet od šiber dveh stre-
lov. Ranjen je bil v prsi in no-
gov. Imel je še toliko moči, da je
klical na pomoč. Slišali so ga
smučarji ter prenesli v dolino,
odkoder ga je avto odpeljal v
ljudjansko bolnišnico. Kuhar bo
okrevljal. Orožništvo išče divje
lovce, ki kakor videti ne misli-
jo trpeti nobenega čuvaja v de-
belih loviščih nad Tržičem.

Požar v Duplici pri Kamniku.
— V tovarni upognjenega pohi-
štva Remec in drug na Duplici
je začelo 26. januarja ob dveh
zjutraj goreti. Ogenj je nastal
v centru delavnice, ki se širijo od
centrale na vse strani. V nevar-
nosti je bila vsa tovarna, ker je
ogjen nastal v bližini zaloge
furnirja, brusarne in objektov,
kjer so nakopičeni sami lahko
gorljivi predmeti. Gasilci so
prihiteli in se kmalu požar za-
trli, a je škoda vendarle velika,
ker je del strojev uničen.

Umrlj so: na Gatin pri Gro-
supljem posestnik Janez Šeme,
po domače Duhar, v Dobju 41-
letna trgovka in gostilničarka
Ivanka Teržan, v St. Vidu nad
Ljubljano 55 letni Peter Kovač,
šolski sluga, in vdova po sod-
nem oficijal Franciška Peter-
nel. V pujski bolnišnici je u-
mril posestnik Ivan Hebar iz O-
sluševcev, ki je postal žrtev av-
tomobilske nesreče v Borovcih
pri Ptuj. Star je bil 48 let, po-
kopali so ga pri Sv. Lenartu pri
Vel. Nedelji.

Parobrodna družba se zatekla k sodišču

Magnatje hočejo, da sodišče omeji odškodnino za žrtve

New York. — Paroplovna druž-
ba Ward Steamship Lines se je
te dni obrnila na federalno so-
dišče, kjer upa, da bo našla zaš-
čito, da ji ne bo treba plačati vi-
sokih odškodnin za žrtvami, ki
so izgubile življenje, ko se je
njen parnik Mohawk pred nekaj
tedni potopil v bližini obrežja
države New Jersey. Ko se je
parnik potopil, je našlo grob v
morju 45 potnikov in članov po-
sadke. Sorodniki žrtv so vložili
tožbe za nad milijon dolarjev
odškodnine, toda družba je ape-
lirala na sodišče, naj vsoto o-
meji na \$10.000. Za vsako žr-
tev je torej pripravljena plača-
ti le okrog \$221.

Slično akcijo so paroplovni
magnatje te družbe podvzeli, ko
se je potopil njih parnik Morro
Castle. Tudi takrat so apelirali,
naj sodišče omeji odškodnino
\$20.000 za 184 žrtv, ki so izgu-
bile življenje v tragediji, dočim
sorodniki žrtv zahtevajo \$4-
000.000 odškodnine.

Oba parnika, ki sta se potopi-
la, sta bila dobro zavarovana.
Ugotovilo se je, da je družba
prejela milijon dolarjev več za-
varovalnine za Morro Castle ne-
go je bil parnik vreden.

Družba naslanja svoj apel na
star zakon, ki omejuje obvezno-
sti lastnikov parnikov. Teorijo,
da lastniki ne morejo biti odgo-
vorni za nesreče, so zavrgle že
skoro vse civilizirane države, v
veljavi pa je še v Ameriki. Lo-
bija paroplovnih družb, ki raz-
polaga z velikimi finančnimi
sredstvi, je blokirala akcijo v
kongresu in tako preprečila pre-
klje sarega zakona.

Nepriistranska preiskava je
ugotovila, da sta se oba parnika
potopila zaradi nesposobnosti
moštva, ki prejema silno mizer-
ne plače. Dalje se trdi, da je
zvezni trgovski departament
storil vse, kar je bilo v njegovi
moči, da opere družbo odgovor-
nosti za katastrofo. To obdolži-
tev sta izrekli v kongresu tudi
senatorja Wagner in McCarran,
ko sta predložila resolucijo, v
kateri sta zahtevala, da kongres
odredi temeljito preiskavo.

Preiskavo trgovskega de-
partamenta glede ptopa parnika
Morro Castle je vodil Joseph B.
Weaver, načelnik biroja za in-
spekcijo parnikov, ki je bil pred
nekaj mesecev visok uradnik ne-
ke paroplovne družbe.

Razredna vojna v Minnesoti

Albert Lea, Minn. — Devet
stavkarjev je bilo tukaj poslanih
pred poroto radi obtožbe, da
so delali izgrede. Do "izgredev"
je prišlo, ko je nedavno policija
napadla 200 stavkarjev in sim-
patikov pred tovarno Potter
Foundry kompanije. Sedem oseb
je bilo ranjenih, med njimi dva
deputija.

Stavko vodi Neodvisna delav-
ska unija. Oklicana je bila kot
protest proti prelomitvi pogodbe
in odalovitvi unjskih delav-
cev. Tovarna je zaprta. Šerif je
družbi sporočil, da ji je priprav-
ljen dati "vso protekcijo" v slu-
čaj, če hoče obnoviti obrat.

AMERIŠKA LEGIJA OBDOLEŽENA OBSTRUKCIJE

Washington, D. C. — Kon-
gresnik Wright Patman je ob-
dolžil uradnike Ameriške legije
odgovornosti za razkol v vrstah
tistih članov kongresa, ki so za
takošnjo izplačitev bonusa biv-
šim vojakom.

Patman je že dolgo let aktiven
v agitaciji, da vlada izplača bo-
nus vojnim veteranom. V seda-
njem kongresu je predlagal tudi
zakonski načrt, da vlada porav-
na svoje obveznosti napram ve-
teranom z izdajo novih bankov-
cev v vsoti \$2.100.000.000.

Uradniki Ameriške legije se
pa niso strinjali s Patmanovim
načrtom. Sestavili so nov načrt,
ki predvideva nove davke, da se
zbere potrebni sklad za izplače-
tev bonusa. Na svojo stran so
dobili kongresnika F. M. Vinso-
na, člana poslovalnega komiteja
niže zbornice, ki je predložil
njih načrt kongresu.

Patman je dejal, da je uver-
jen, da bi bil njegov načrt že
sprejet v kongresu, ako ne bi
bilo obstrukcije s strani vodite-
ljev Ameriške legije. "Ti voditel-
ji ne reprezentirajo stališča
članstva", je rekel Patman.
"Šest let so vodili opozicijo pro-
ti izplačitvi bonusa in sedaj so
s svojim načrtom pokazali, da
hočejo zaščititi interese bankir-
jev."

Dekle skočilo v smrt z nebotičnika Empire State

New York. — Zadnjo sredo
zvečer je 20-letna miss Irma P.
Eberhardt skočila z vrha nebo-
tičnika Empire State, najvišje-
ga poslopja na svetu, ki je visok
1095 čevljev. Njeno truplo je
priletelo skozi stekleno streho
terase v šestem nadstropju, sko-
ro eno četrtino milje od vrha.
Vzrok spektakularnega samomora
je bila nesrečna ljubezen.
Njenega ljubimca, nekega Ray-
munda Rebecchija, so zaprli.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še
posebno list Prosveta za koristi,
ter potrebno agitacijo svojih
društev in članstva in za propa-
gando svojih idej. Nikakor pa
ne za propagando drugih pod-
pornih organizacij. Vsaka or-
ganizacija ima običajno svoje
glasilo, torej agitatorični dopis
in nasnanila drugih podpornih
organizacij in njih društev naj
se ne pošiljajo listu Prosveta.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj.bol.odd.2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik, 1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....595 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....933 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se navedejo na predsedništvo.
VSE DENARNE pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vohle, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, tihajše so bolnišnične podpore, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zajem, predsedniku nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na John Goršek, predsednika porotnega odbora.
VSI DOPISI in drugi spisi, nasnanila, soglas, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na "PROSVETA," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefit should be addressed to secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.

Vesti iz Primorja

Boštjančič obsojen na 16 let, i.e. ban na 15 let in pol

Gorica, 20. jan. — Pred gori-
škim sodiščem se je večer vrtil
proces proti 38-letnemu Josipu
Boštjančiču (Bastiani) in 33-
letnemu Franju Lebanu iz Gr-
garja. Proces se je vrtil v kon-
tunciaciji.

Obtožena sta bila, da sta od-
stranila iz kapele sv. Katarine
podoba Marija Giurattija, ki je
bil v pretekli vojni odlikovan z
zlato svetinjo, da sta žalila ita-
lijanskega suverena in ministr-
skega predsednika in da sta iz
političnih razlogov ileglnjo pre-
koračila mejo. Sodišče je obso-
dilo Boštjančiča na 16 let in tri
mesece, Leban pa na 15 let in
6 mesecev zapora. Oba sta bila
obsojena tudi na denarno kazen
po 13.000 lir.

Najzanesljivejše dnevne delav-
ske vesti so v dnevniku "Prosvet-
ti." Ali jih čitate vsak dan?

\$2 NAPLAČILA

za pralnik in likalnik

Stane kemaj 69c na teden

Novi Liberalni Pogoji

za nakup električne pralniške opreme

Ta lahki načrt vam prihrani čas, delo in denar.

Sedaj je lažje kot kdaj poprej, da se rešite težkega in
mučnega pranja. Ta načrt—samo \$2 naplačila, ostalo pa po
69c na teden, plačljivo z Vašim mesečnim računom za elektriko
—Vam nudi velikansko korist električne pralniške opreme.
Zahtevajte pojasnilo o tem načrtu. Vprašajte v bližnji
Public Service trgovini za brezplačno preizkušnjo pralnikov
in likalnikov v Vašem domu.

Liberalen popust za
Vaš stari pralnik
pri nakupu različnih
modelov Thor
pralnikov

V pokritih stroškov, se
za potrebovalne kupljene
na plačilo obroke neke-
liko več zaračuna. K
navednim cenam v o-
gledih ali cenam enake,
sib ne sprejmi, se pri-
stojno 3% za nakupni
strošek.

PUBLIC SERVICE COMPANY

OF NORTHERN ILLINOIS

Slika kaže pohod angleških skavtov v Melbourne, Avstralija.

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

— To ima svoje posebne vzroke! — je odgovoril in ji stisnil roko. — Torej stvar je sklenjena! Jutri vam prinesemo letake... In znova se zavrti kolo razdejanja nad večno temo. Živela svobodna beseda, živelo materino srce! Na svidenje!

— Na svidenje! — je dejal Samojlov in ji krepko stisnil roko. — Svoji materi še omeniti ne morem kaj takega...

— Se vsi vas bodo razumeli! — je pripomnila Vlasovka. — Vsi do zadnjega!

Ko sta odšla, je zaprla duri in pokleknila sredi izbe je začela moliti; zunaj je šumel dež. Brez besed je molila, z veliko mislijo na ljudi, na vse ljudi, ki jih je Pavel uvedel v njeno življenje. Kakor da bi stopali med njo in svetniškimi podobami, na katere je gledala — preprosti vsi, bratje drug drugemu in osamljeni v življenju.

Jutri zarana se je odpravila k Mariji Korunovi.

Branjevka, pomaščena in klepetava kakor zmerom, jo je sočutno sprejela.

— Kaj žaluješ? — je vprašala in potrkala mater s toliko svojo roko po plečih. — Pusti! Vzeli so ga, zaprli, kaj za to! Prav nič hudega ni. Prej so ljudi zaradi tatvine v ječo metali, zdaj jih mečejo zaradi resnice. Pavel je močnejši katero preveč rekel, ampak za vse se je postavil — vsi ga razumijo. Ne vznemirjaj se! Vsi vedo, četudi vsi ne povedajo, kdo je kaj vreden...

Hotela sem že k tebi, pa ni kedaj. Kuham in prodajam, a vendar bom umrla v revščini. Ženi mi se skubejo, pošteno me skubejo, ti prokleti cigani. Vse bi ogledali, kakor škurci kruh... Če zbereš nekaj desetakov, se ti že pokaže taka mrha — in ti zliže denar iz roke. Ženski je res hudo! Preklicano trpljenje je na svetu!... Človeku samemu je težko, za dva — ni kaj.

— Veš, prišla sem te prosit, da me vzameš za strežnico! — je segla klepetulji v besedo.

— Kako to? — je vprašala Marija in prijateljici pritrjevalno pokimala z glavjo.

— To pa, to! Ali se še spominjaš, kako si me nekdanj skril pred mojim možem? No sedaj te pa jaz obvarujem bede... Vsi ti ti morajo pomagati, ker sin tvoj trpi za splošno stvar. Fant od fare je, to pravijo vsi kakor en mož in vsi ga pomilujejo. Rečem ti, gosposki se ne obeta nič dobrega od teh aretacij: le pogled, kaj se godi v tovarni? Kako govore, moja ljuba. Oblastniki tam mislijo, da je že vse dobro, če pograbbijo nekaj ljudi za vrat! Ampak stvar je taka, da se jih sto postavi po robu, če jih deset udariš! Z delavcem mora človek oprežno ravnavati — nekaj časa trpi, dolgo trpi, potem pa pošteno vzroji.

Razgovor se je končal tako, da je Vlasovka drug dan bila v tovarni z dvema posodoma jedil, a Marija sama je prodajala na trgu.

XV.

Delavci so bliskoma opazili novo branjevko. Eni so pristopili k njej in jo bodrili.

— Ali si se lotila te stvari, Nilovna? — To lažili so jo dokazujoč, da Pavla v kratkem izpuste, kakaj njegova stvar je — pravična. Drugi so vznemirjali njeno ožoto srce s previdnimi besedami sožalja, tretji so raztogoteno zmerjali ravnavatelja in orožnike in zbuiali v njenih prsih glasen odmev. Bili so naposled še ljudje, ki so zlohotno gledali nanjo, a paznik Isaj Gorbov je siknil skozi zobe:

— Če bi bil gubernator, tvojega sina bi dal

obesiti! Zakaj spravlja ljudstvo s prave poti...

Iz te zlobne grožnje je vel leden hlad. Nič ni Isaju odgovorila, samo ozrla se je na njegovo drobno, s pegami posejano obličje, vzdihnila in povesila oči.

Videla je, da je nemirno v fabriki, delavci so se zbirali v skupinah in se vneto razgovarjali med sabo, mojstri so vohali povsod naokrog; časih se je začelo psovanje in razdražen smeh.

Dva policaja sta peljala mimo nje Samojlova; korakal je — eno roko v žepu, z drugo pa je gladil svoje rdečkaste lase.

— Greš malo na izprehod, Griša! — mu je nekdo zaklical.

— Čast našemu bratu! — je dostavil drug delavec. — S spremstvom hodi...

In sledila je krepka psovka.

— Preganjanje tatov se očitno več ne izplača! — je glasno govoril visok, nekoliko upognjen delavec. — Pa so se lotili poštenih ljudi...

— Če bi ga že ponoči odpeljali! — je sekundiral nekdo iz množice. — Ampak o belem dnevu — to je pač nesramno... sodrja!

Policaja sta mrko in urno korakala, kot da ne bi ničesar videla in kakor sta preslišala vse klice, ki so ju spremljali. Nasproti so prišli trije delavci z dolgim, železnim drogom; korakali so naravnost proti njima in zavpili:

— Pozor, ribiča!

Ko je Samojlov korakal mimo Vlasovke, se je nasmehnil, pokimal z glavjo in dejal:

— Zgrabili so Grigorija, hlapca božjega! Ona se mu je molče in globoko priklonila;

ti mladenič, pošteni, trezni in pametni, ki so z nasmehom na obrazu korakali v ječo, so jo genili; neopaženo je začutila sočutno materinsko ljubezen do njih.

Rada je slišala rezke sodbje o gosposki — v njih je čutila vpliv svojega sina.

Vrnil se iz tovarne je ostala ves dan pri Mariji, pomagala ji pri delu in poslušala njeno klepetanje; pozno zvečer je šla domov, kjer je bilo pusto, hladno in neprijazno. Dolgo časa je tekala iz kota v kot, ne da bi vedela, kaj naj počne. Vznemirjala jo je, da je bila že skoro noč, a Jegra Ivanoviča še ni bilo z obljubljenimi letaki.

Za oknom so se trgale težke, sive cunje jesenskega snega. Rahlo so se prijemale stekla, tiho polzele po njem in se tajale, puščajoč za sabo mokro sled. Ona je mislila na sina...

Nekdo je oprezno potrkal na duri. Mati je urno skočila kvišku, obrnila ključ — vstopila je Saša. Mati je dolgo ni videla, in prvo, kar jo je zbudilo v oči, je bila nenaravna obširnost njenega telesa.

— Dober večer! — je dejala vesela, da jo je obiskala živa duša in da ne bo vso noč sama. — Dolgo vas ni bilo na spregled. Ali ste odpotovali?

— O ne, zaprta sem bila! — je odgovorilo dekle in se nasmehnilo. — Skupaj z Nikolajem Nikolajevičem — če se ga še spominjate?

— Kako naj bi se ga ne spominjala! — je vzkliknila mati. — Sinoči je pravil Jegor Ivanovič, da so ga izpustili... a za vas pa nisem vedela... Nič mi ni povedal, da ste tam...

— Kaj bi o tem govorili!... Preobčeli se moram, preden pride Jegor Ivanovič! — je dejalo dekle in se ozrlo po telesu.

— Premočeni ste do kože...

— Letake sem prinesla...

(Dalje prihodnjik.)

Milan je prisedel in zajecjal:

"Ali so ti sledovi zunaj vaši?"

"Da! Lastnorožni!"

Milan je moral zajeti sapo. Kar čutil je, kako ga je stisnilo za srce.

"Kaj vam pa je? Tako pobiti se mi zdite — ali ste mar oženjeni?" je sočutno vprašal neznanec.

Tedaj mu je Milan povedal, zakaj se je bil odpravil na Tamar. Govoril mu je o snočnjem plesu, govoril o Danini očarjivosti in o tem, da ga on, neznanec, pač ne more razumeti, ko pa tega nebeskega bitja ne pozna.

Med tem ko je zaljubljenec tako govoril, je na neznančevem obrazu zmrznil nasmeh. Bilo je, kakor bi se izgubil sam vase, in nosnice so se mu razširile. Stisnil je ustnice, kakor bi se bal, da ne bi česa zginilo. Potem je pa nenadoma udarilo iz njega:

"Tako! Za Dano se plazite! Lepa reč! Kako pridete neki do tega?!"

Prvič: večer sem se že jaz z njo zgovoril, da pojdeva danes skupaj na Tamar — nikar me tako bedasto ne glejte! Da! Drugič, sem jo danes skoraj celo uro zaman čakal pred njenim stanovanjem. Tretjič, ne hodi-te v tuj zelnik, in četrtič, izbi-je-te si Dano enkrat za vselej iz glave, drugače vam bom ta posel jaz opravil! Razumeli?"

Tujec je bil zaripel kakor rak. Milan je sedel pred njim in bedasto strmel vanj. Srce mu je obupno capljalo v prsih kakor riba, ki jo vrže na pesek in se bori za življenje. Milanu je bilo, kakor da ga mora to razodetje umoriti.

"Plačam!" je tedaj zavpil. In ta krič ga je odrešil. Že prihodnji mah se je spet imel v oblasti. Pokril se je, se porogljivo obrnil k tujcu: "Mnogo zabave na Tamarju, vam in vaši Dani!" in junakaš zavlil k vratom. Zunaj si je nateknil smuč in zavil v dolino. Pri tem je pa dobro pazil, da ni nikdar križal dozdevnega Daninega sledu. S srditim veseljem je drvel po prelestnem terasu. In malo je manjkalo, da ni povozil neke gosposične, ki se je tik pred vasjo učila zlahtne smučarske umetnosti.

Milan se je obrnil, obstal, pogledal in ostrmel. Takšno naključje! Dana je bila, in kako veselo se mu je nasmehnila!

Pogladil se je k njej in ji svečano sporočil: "Gosposična Dana, na Tamarju vas čakajo!"

"Kako pa vi to veste?" ga je vprašala hudomušno.

Milan je narisal s palico srce v sneg in odgovoril: "Ker... ker sem vas tudi jaz prišel čakati." In ji je začel pripovedovati o tujcu, o njegovih vojnih napovedih. Dana se je morala na glas zasmejati.

"Saj res — tega še ne veste, gospod... gospod Milan. Ta človek ni ne da miru. Včeraj me je spet prošil za skupen izlet. Naposled sem pristala. Toda davi, ko sem vstala, mi je bilo žal. Tako krasno jutro je bilo, da se mi ga je kar škoda zdelo, izgubiti ga z njim. In tako je moral pač sam na Tamar. Nu, škodovalo mu menda ni. A zakaj ne bi malo sedla?"

Milan je odločil smuč na kup snega. Oba sta sedla nanje, čeb-ljala o vseh mogočih rečeh in tako čisto preslišala, da je ura v zvoniku že bila poldna.

Tedaj je pa nenadoma nekaj švignilo proti njima in se globoko zapčilo v mehki sneg. In ko se je to 'nekaj' skobacalo na noge, je Milan videl, da je oni tujec iz smučarskega doma.

"Tako viharnega priklona pa res nisem od vas zahtevala," je rekla deklica in kar vidno uživala njegovo zadrego.

Tujec je bil tako bel, kakor bi se bil v smetani okopal. Zajec-ljal je: "Na žalost sem vas za-stonj čakal. Toda danes popoldne boste menda utegnili?!"

"Pet minut prepozno ste prišli! Za danes popoldne sem se za izlet že zgovorila," je odvrnila Dana in pokazala na Milana.

Tujec je bedasto zijal zdaj v enega zdaj v drugega. Po licih mu je curčila snežnica: zdelo se je skoraj, kakor bi se jokal. Po-letel se je pa priklonil, srdito o-sinil Milana z očmi in izginil po pobočju.

"Mislim, da bo že čas za ko-silo," je menila Dana, "hudo la-žna sem že!"

Milan je potegnil iz žepa škri-niceleček in ga odprl, kakor bi hotel postreči s keksi. Dejal je: "Zaprte oči, gosposična Da-na!"

Dana je tako storila. In tedaj ji je Milan pogumno pritiskil

Zvezni senator Huey Long (levo) in governor Louisiane Oscar K. Allen.

poljub na usta. Dana je osupni-la, napravila se je ogorčeno in vzkliknila:

"Gooospod! Česa se ne pre-drznete?! Upam, da boste svoje hudodelstvo popravili in ukra-deno pri priči vrnili!"

In Milan je brez besede tako storil.

Kmalu nato sta se odpravila v vas. Milan je vozil spredaj, Da-na pa po njegovem sledu. Okoli njiju je sijalo prelestno zimsko solnce; sled smuč je se srebno lesketal v njem, toda zarezal se ni samo v prelepo snežno pokra-jino, temveč tudi v njuni mladi, po ljubezni koprneči srce...

Anatole France:

Signora Chiara

Profesor Giacomo Tedeschi iz Neaplja je bil praktični zdrav-nik, znamenit v svojem mestu. Njegov dom, močno dišeča le-karna, je stal blizu "Incorona-te" in čisto so ga posejali vseh vrst ljudi, zlasti pa lepa dekle-ta, ki so prodajala na nabrežju Santa Lucia "frutti di mare".

Prodajal je rad zdravila pro-ti vsem boleznim, ni se branil izdreti vam gnij zob, znal je i-menitno sešiti razrezano kožo junakov noža drugi dan po žeg-nanju in govoril je v narečju o-bale, pomešanem s šolsko latin-ščino, da bi vili poguma svojim pacientom, zleknejenim v naj-obsežnejšem, najboljšem hromem in najbolj škripajočem naslanjaču vesoljstva. Profesor Tedeschi je bil moč neznanne postave, polne-ga obraza, majhnih zelenih oči in dolgega nosu, ki se je nagi-bal nad kriva usta. Njegova za-kožena ramena, koničast tre-buh in tanke, dolge noge so spo-minjale na antične komike.

Giacomo se je oženil že prile-ten z mlado Chiaro Mammie, hčerko starega galejnika, zelo u-glednega in spoštovanega v vsem Neaplju, ki je bil postal pek na Borgo di Santo, potem je pa u-mrl in vse mesto je jokalo za njim. Lepota signore Chiare je dozorevala na soncu, ki zlati grozdje v Torre in sorrentske po-marance, in razvila se je v bo-gato cvetoče rozkošje.

Profesor Giacomo Tedeschi je trdno veroval, da je njegova že-na enako krepkosta, kakor je bi-la lepa. Poleg tega je vedel, ka-ko močno je razvit v rodbinah razbojnikov čut za žensko kre-post. Toda bil je zdravnik in za-to mu niso bile neznane izkuš-njave in slabosti, ki jim podlega krhka ženska narava. In začutil je nekakšen nemir in strah, od-kar se je bil Ascanio Renieri iz Milana, damski krojač, sta-nujoč na trgu dei Martiri, na-vadil zabajati k njemu v goste.

Ascanio je bil mlad, lep in ved-no nasmehjan.

Hčerka junaškega bandita in pozneje domoljubnega peka, je bila predobro Napolitanka, da bi mogla pozabiti na svoje dolžno-sti in se spečati z nekakšnim priseljenim Milancem. Vendar je pa Ascanio zelo rad zabajal k njim, posebno če ni bilo zdrav-nika doma in signora Chiara ga je rada sprejemala brez prič.

Nekega dne, ko se je profesor vrnil prej, nego sta ga pričako-vala, je zasčel Ascanio pri Chi-arinih nogah. In dočim je odha-jala Chiara s korakom uzalje-ne boginje, je vstal Ascanio po-časni in težko, ko da je strl.

Giacomo Tedeschi je stopil na videz ves v skrbih k njemu, re-koč:

— Dragi prijatelj, vidim, da ste prišli k meni... Sum zdrav-

nik in poštvovalno se posvečam lajšanju človeškega trpljenja. Bolni ste, nikar ne tajite. Vaš obraz je kakor v ognju... da... saj kar gorite... Glava vas boli, kaj ne? Gotovo vas strašno glava boli. Ste me dolgo čakali?

Tako govoreč je potiskal kot sabinski bival močni stavec Ascania v svojo ordinacijsko sobo in tam ga je prisilil, da je sedel v sloviti naslanjač, preko kate-rega je bilo skočilo štirideset let neapoljskih boleznih.

S kolenom je držal v naslanja-ču skličenega Ascania in nada-ljeval:

— Zdjaj vidim, kaj vam je. Zob vas boli. Odtod torej vaš glavobol. Gotovo vas zob hudo boli.

In bliskovito je potegnil iz svo-jega ročnega kovčega klešče, od-

pri Ascaniu nasilno usta in izdrl zdrav zob.

Ascanio je zastokal, planil konci in zbežal kakor obsej. Spotoma je pljunil kri, ki mu močno tekla iz čeljusti. Pro-sor Giacomo Tedeschi je pa na-cal za njim škodoželjno:

— Ah! Krasen zob, krasen Prekrasen zob!

POVRNE VAM VAŠO MLADENIŠKO MOČ

NUGA-TONE je čudovito zdravilo za ne in celotne ljudi. Potem ko ste na en teden, boste opazili velik napredek v zdravju in moči.

Nobenemu zdravilu nima tako močnega učinka kot NUGA-TONE. Milijoni ljudi v vsaki državi so opazili svoje zdravje in moč v sedmih 45 letih. NUGA-TONE prodaja v vseh lekarnah. Pazite, da kupite pravi NUGA-TONE. Ne jemljite ponudbe brez vrednosti.

Proti sapnici vzemite NUGA-TONE odvajalec. 25c in 50c.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta za šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto, nino. Ker pa člani že plačajo pri assesmentu \$1.20 za tednik, se jim šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je...
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo list datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....
Ustavite tednik in ga pripisite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čestitke, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

Srebrni sled

Zgodba s planin

Godba je polnila plesišče gorjenjskega hotela. Milan je sedel v prijaznem kotičku kakor v varnem zalivu in opazoval vrteče se pare, ki so se veselo zibali mimo njega. Počutil se je zelo dobro; pobožno je srkal svojo smotko in razmišljal tjavendan. Že kmalu po treh krajših se je bil odpravil v hribe, čeprav letos sneg ni bil kaj prida. Vleče temu je imel že nekaj lepih tur za seboj. Obraz mu je solnce o-žgalo, da ga je še sam komaj spoznal v zrcalu. Kar hvaležen je bil svojemu prijatelju, ki mu je svetoval, naj gre za nekaj dni v planine.

V sosednjem kotu je Milan zagledal mlado damo. To odkritje ga je navdalo še z večjim veseljem, ko je ugotovil, da starejša gospa in silvolasi gospod v njenem spremstvu, pač ne moreta biti nihče drugi kakor njuna stariša. Očetove oči so željno požirale novice iz dva dni starega dnevnika; materine roke so pa delale silo nežnemu ročnemu delu. Njuna hči ni med nobenim plesom sedela.

Tedaj zaigra godba demonski tango. H gosposični se zaziblje neki gospod v zelenem lovskem suknjicu. Toda že je bil Milan pri njej; priklonil se je in odpe-ljal dekle v tangojske čare. Lo-vec je razočarano gledal za njo-ma.

Milana je ljubkost njegove plesalke kar osepila. Njene oči so bile kakor dva žuboreča vrečka v blesti in ozki pokrajini njenega obraza. Imela je dolga žametaste trepalnice, lepo oblikovane goste obrvi in naravno kodraste kostanjeve lase. Plesala je zelo dobro. Njen srebrni glas je zvenel kakor od nekega daleč. Po plesu se ji je Milan predstavil. Tudi ona mu je po-vedala svoje ime. Ko sta se loči-la, sta bila že dobra prijatelja.

Zdaj je Milan spet sedel v svojem kotu, kadil in sem pa tja pogledal tja k Dani — tako je bilo lepi plesalki ime — in stregel na razgovor med njo in njenima roditeljema.

"Jutri grem že ob sedmih na Tamar," je izjavila deklica.

"Hm! Tako zgodaj že? Pojdi rajsi nekoliko kasneje, pa te ma-lo spremiva," je rekla mati.

Tudi oče je pogledal izza svo-jega lista in zamomljal:

"Ne, to ne gre, Dana! Kaj mi-sliš, da te bomo samo pustili na Tamar? Pa če se ti kaj zgodi?"

"Nič hudega se mi ne more zgoditi, očka. Teren sploh ni ne-varen, sicer je pa ob tem času že dosti ljudi na nogah."

Še nekaj časa so se dajali, po-letel je pa mati pristala: "Naj bo, Končo... saj menda res ne bo tako nevarno, kakor ti mi-sliš."

Oče je pa še dalje godrnjal: "Seveda, kakor njeno veličan-stvo zapove!" in se je spet zato-pil v svoj list.

Takrat je tudi Milan sam pri

sebi sklenil, da se drugo jutro odpravi na Tamar. Hotel je si-ker vsaj še enkrat plesati z Da-no, pa ni šlo, ker je kmalu po tem razgovoru z očetom in ma-terjo odšla.

Drugo jutro se je Milan zbu-dil in bliskovito skočil iz po-stelje, kakor bi mu kdo pod-žgal, se v naglici oblekel in od-hitel ven. Izpred hotela, kjer je Dana stanovala, je držalo več sledov nizdol, le en sled smuč je kazal proti Tamarju.

"Dana", je koprneče dehnal Milan, zavil s smučmi in osam-ljeni sled in se pogladil. Kmalu je vas ostala za njim. Nič se ni o-ziral, venomer je gledal le v sre-brno sled pred seboj, komaj ča-kaje, da deklico dohiti.

Med tem je vzšlo solnce izza leskeočih se vrhuncev in preplavilo valovito snež-no pokrajino. Mladega moča je prevzelo tako neugnanost ve-selje, da bi bil najrajši vse svet objel. Čedalje bliže se je čutil Dani in njegovo srce je nepre-stano utripalo: "Da-na! Siad-ka Da-na!"

In Milan je hitel dalje, zme-rom dalje. Srebrni sled je držal k smučarskemu domu. Ustavil se je, odpel si smuč, globoko vdihnil zrak in stopil v kočjo.

Nutri ni bilo nikogar razen e-nega samega gospoda, ki je sre-bal vroč čaj. Milan je obstal na pragu kakor pribit.

"Nu? Kaj se mar bojiš? Mir-ne vesti lahko prisedete!" je re-kel tujec in se zasmejati.